

اقتباس قرآنی در نهج البلاغه و گونه های آن

کیفیه اهوازیان

استاد یار، گروه عربی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

امیرمؤمنان(ع) با قرآن پیوندی بسیار عمیق و ناگسستنی برقرار نموده است و به وام گیری از کلام وحی پرداخته که این پدیده را به گونه های متفاوت در کلام امیر سخن (ع) می توان مشاهده نمود، حضرت از یک سواز دریای واژگان و تراکیب قرآنی سود جسته و از سویی دیگر از معانی و مفاهیم و استنادهای موضوعی آن بهره وافر برده است. مفاهیم قرآنی در کلام مولا به شکل آشکار و پنهان وجود دارد، معانی و واژگان نهج البلاغه، از اقتباسات قرآنی بهره بسیار برده است. در لابلای خطبه ها و نامه های آن حضرت استشهاد به دو گونه صریح یا مستقیم و غیر صریح یا غیر مستقیم دیده می شود استشهاد مستقیم که حضرت(ع) در آن پیش از بیان آیات به صورت مستقیم و به صراحت اعلام می کند که این کلام و سخن خداوند متعال است. و استشهاد غیر مستقیم یا همان اقتباس که به صورت واژگانی، تضمین، تحلیل، تلمیح و الهام در کلام حضرت تجلی می یابد؛ که نقش بسیار مهمی در ایجاد و تولید متون نهج البلاغه و جاودانی شدن آن ایفا کرده اند. این جستار می کوشد که به گونه های مختلف اقتباس نهج البلاغه از مضامین قرآنی و انواع آنها بپردازد. کلید واژه: قرآن، نهج البلاغه، اقتباس

مقدمه

نهج البلاغه، که دون کلام خدا و فوق کلام مخلوق می باشد اثر ارزشمند و ماندگاری است که گذشت روزگاران نه تنها خدشه ای بر آن وارد نساخته، بلکه بر عظمت و ارزش آن افزوده است و رمز ماندگاری آن، ظهور و تجلی مفاهیم جاودانه کلام وحی و قرآن در بیان امیر مؤمنان (ع) است و از آنجا که معانی کلام وحی و مضامین اسلامی در جان